

§ 240, Anm. 1. Man skulle under sådana omständigheter kunna förmoda, att här har stått det i svenska runinskrifter ofta belagda kvinnonamnet *Iofurfast*.

Runföljden 15—19 *yfitr* skall givetvis återge *æftir*. Jämförbar är skrivningen *ifita* på U 1132.

I *Ransakningarna* 1667–84 finnes följande upplysning om en sten i Dannemora sn: »Uthj Danne-mohra Sochn uppå Bännarby Äng, ligger een stehn laghd uppå een annan större, om hwilket folket säija wara inhuggit uthj medh Swärth af starka kämpar, som i förtijden hafwa warit och stehnarna då skulle hafwa warit blöte, och synes teckn dheruthj lijka såssom dhet wore inhuggit medh Swärth eller bijla.»

1136. Gubbo, Kallviksmossen, Films sn.

Pl. 117.

Litteratur: J. Bureus, Fa 6 s. 192 n:r 135 (Rhezeliu), Fa 5 mellan n:r 98 och 99; J. Rhezelius, Monumenta Uplandica (Fc 6), s. 217 (tryckt i UFT h. 32, 1915, s. 73), Fl 1 n:r 18; R. Dybeck, Arbetsberättelse för år 1861 (i: ATS 1, 1864), s. 175; Stockholms Tidningen den 23/6 1933; Tierps Posten den 24/6 1933; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning i Fc 6 (återgiven i UFT h. 32), teckning i Fl 1.

Den fragmentariskt bevarade runstenen står på en trädbevuxen låg »holme» i den s. k. Kallviksmossen, Ö om Österby Stordamm, 250 m. SSV om den punkt där Gubbavägen grenar sig. U 1136 står alltså i gränsen mellan Stockholms och Uppsala län. Länsgränsen gör här en spetsig

vinkel; Frösåkers härad skjuter in en kil i Olands härad. Det är vid spetsen av denna kil som stenen har placerats. Här går också gränsen mellan Films, Valö och Morkarla socknar. Stenen tjänstgör sålunda som märke för en viktig gräns. Platsen är utmärkt på Ekonomiska kartbladet »Bummelmora» (1954).

Enligt Rhezelius, som undersökte stenen år 1636 »Oct. 8 pom. 1.», stod U 1136 i »Fillm Sochn På Kallwjkz måssa widh Dynsiön» (Fl 1). I *Monumenta Uplandica* lämnar han följande upplysningar: »På Kalluijkz måssa östan dynsiön står dene sondruge Runsten i Rågängen. Skriften wänder sigh wäster.» Fa 6: »Film Sochn. På Kalwikz måssa i Sochn Skilnaden Står en för Råsten melan Morkara och Film Sochn, bokstäfverne äre bortslagne.» U 1136 stod sålunda redan vid 1600-talets början på sin nuvarande plats.

Stenen var därefter länge försvunnen; troligen åsyftar Dybeck U 1136, när han i sin *Arbetsberättelse för år 1861* skriver: »Med besöket i medlersta och norra Uppland ville jag isynnerhet förbereda allmogen på den spaning efter runstenar, som der kommer att ske. Ett oväntadt stort antal sådane, förut icke nämnde eller granskade, uppdagades. Sålunda funnos i . . . Film en, och i Hållnäs åter tre.» Närmare upplysningar om U 1136 lämnas i *Tierps Posten* år 1933. Under rubriken »Runstensfynd i Film» läses: »En runsten har i dagarna blivit hittad i den

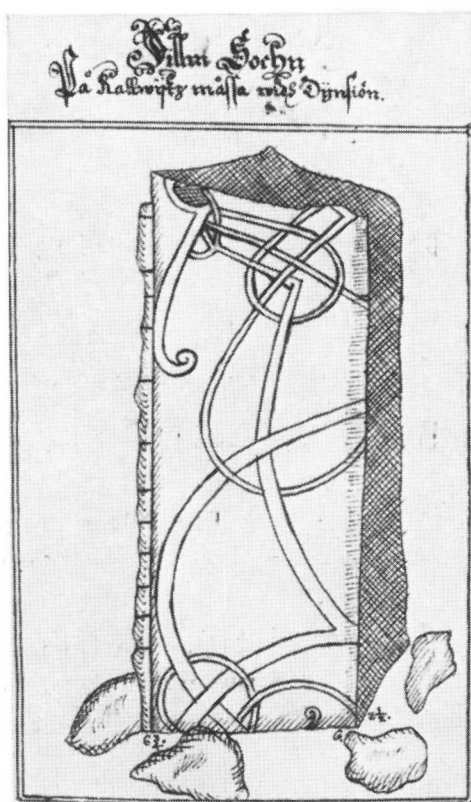

Fig. 457. U 1136. Gubbo, Kallviksmossen, Films sn. Efter teckning av Rhezelius i Fl 1.

s. k. Kallviksmossen vid Gubbo, Österby bruk. Stenen, som låg nästan helt nersjunken i mossa och vatten, har blivit upptagen och rest på platsen av förman Erland Karlsson, Gubbo, lärarna John Hogmark, Österby bruk, och Ragnar Svensson, Dannemora. Av allt att döma tycks det vara en del av en större sten. Den mäter en meter i höjd samt något mindre i bredd. Några tydliga runor kunna ej skönjas, medan däremot slingorna äro fullt tydliga . . . Stenen är den enda som finnes inom Films sockens gränser.»

Grå granit. Mått: 100×40 cm. Ytan vittrar och ristningen är delvis otydlig. Det bevarade stycket är endast en jämförelsevis obetydlig del av den ursprungliga runstenen.

Endast i fragmentets ena kant finnes numera ett runband, vilket emellertid tyvärr till största delen är bortslaget. I övrigt består den bevarade delen av ristningen av ornamentsdelar. Spår av tretton runor kunna skönjas; runan 2 nedifrån har troligen varit **r** och runan 3 **s**. — Rhezelius framhåller i F a 6, att alla »bokstäver» äro bortslagna. På teckningen i F 11 har han markerat nedre delen av tolv huvudstavar.

Av allt att döma har skadegörelsen på U 1136 varit avsiktlig. Stenen har omformats för att få en för en gränssten lämplig form. Under sådana omständigheter kan stenens nuvarande plats ute i Kallviksmossen givetvis icke vara den ursprungliga. Var den, innan den slogs sönder, har stått rest, kunna vi nu ej veta. Skadegörelsen och förflyttningen har skett överraskande tidigt — senast för omkring 400 år sedan.

1137. Skärplinge, Sälvasen, Österlövsta sn.

Litteratur: O. v. Friesen, Runstenar i Uppland och Gästrikland undersökta 1899–1901 (ATA), Anteckningar (UUB); S. B. F. Jansson, Skrivelse till Riksantikvarien den 7/4 1942, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA).

Avbildning: v. Friesen, foto (ATA).

I sitt undersökningsprotokoll »Runstenar i Uppland och Gästrikland undersökta 1899–1901» beskriver O. v. Friesen ett runstensfragment från »Skärplinge by»; denna sten är »förut ej om-

Fig. 458. Det gamla bryggerhuset vid Skärplinge.

Fig. 459. Bryggerhusspisen i vilken U 1137 Skärplinge nu ligger inmurad.